

MIHAI EMINESCU

REALISMUL ORIENTAL

OPERA TEORETICĂ

Ilie Bădescu

OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

ILIE BĂDESCU

**MIHAI EMINESCU
REALISMUL ORIENTAL**

OPERA TEORETICĂ

**FILOSOFIE, ECONOMIE,
ETNOISTORIE, SOCIOLOGIE**

*

Retrosociologie eminesciană

TIPO MOLDOVA

Coperta: *Cristian Almășanu*

Coordonator Colecție: Gh. Buzatu,
Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Consultant științific:

Lector univ. dr. Bogdan Ștefanachi

Proiect editorial: Roxana Alexandra Costinescu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

ISBN 978-973-168-415-4

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Iași, 2010

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

BIBLIOGRAFIE

CARTEA I.

PARTEA I. Cap. I

1. GILBERT DURAND, *Mircea Eliade*, în *Cahiers de l'Herne*, Edition de l'Herne, 1978.
2. O. SPENGLER, *The Decline of the West*, The Modern Library, New York, 1962.
3. L. BLAGA, *Opere*, vol. IX, Editura Minerva, 1985.
4. V. TONOIU, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
5. M. UNGHEANU, *Panait Istrati și Kominternul*, Ed. „Porto-Franco”, Galați, 1994, (cf. și *Exactitatea admirației*, Ed. Cartea Românească, București, 1985).
6. K. VERDERY, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, Humanitas, București, 1994.
7. S. PALEOLOGU-MATTA, *Eminescu și abisul ontologic*, Ed. Nord, Arheus, 1988.

Cap. II

1. B. PASCAL, *Oeuvres I*, ed. în 14 vol. de Leon Bronschvieg și V. Boutroux, Paris, 1908—1921.
2. I. PRIGOGINE, I. STENCERS, *Noua alianță*, Ed. Politică, București, 1984.
3. C. NOICA, *Devenirea întru ființă*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
4. M. EMINESCU, *Opere*, vol. X, Ed. Academici, 1985.
5. Th. D. CODREANU, *Modelul ontologic eminescian*, Ed. „Porto-Franco”, Galați, 1993.

Cap. III

1. M. EMINESCU, MSS. 2 254 în *Fragmentarium*, Editor Magdalena, D. Vatamaniuc, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981.

2.O. SPENGLER, *op. cit.*

PARTEA a IIa. Cap. I.

1. M. EMINESCU, Mss 2 267, in *Fragmentarium*, ed. cit.
2. Șt. LUPAȘCO, *Logica dinamică a contradictoriului*, Ed. Politică, București, 1982.

Cap. II.

1. Șt. LUPAȘCO, *op. cit.*
2. M. EMINESCU, *Fragmentarium*, ed. cit.
3. C. NOICA, *op. cit.*
4. M. EMINESCU, *Opere*, vol. XI, Ed. Academiei, București, 1984.
5. W. SOMBART, *Le Bourgeois*, Payot, Paris, 1926.
6. G. CĂLINESCU, în *Studii eminesciene*, Editura pentru Literatură, București, 1965.
7. Ș. CIOCULESCU, *Aspecte de critică socială eminesciană*, în *Studii eminesciene*, Edit. pentru Literatură, București, 1965.
8. C. NOICA, *op. cit.*

CARTEA a II-a

PARTEA I. Cap. I.

1. N. GEORGESCU, *A doua viață a lui Eminescu* (apărută între timp la *Europa Nova*, București, 1994).
2. I. E. RADULESCU, *Echilibrul între antiteze*, vol. I.
3. M. EMINESCU, *Opere*, vol. IV, ed. de I. Crețu, București, 1938— 1939.
4. M. EMINESCU, *Opere*, vol. XI, ed. cit. Cap. II.
5. M. EMINESCU, *Opere*, 4 vol., București, 1938--1939.
6. E. DEMOLINS, *Coment la route cree le type sociale*, 2 vol., Paris, 1901 — 1903.

Cap III.

1. V. PARETO, *Traite de sociologie generale*, 2 vol. (vol. 2), Paris, Payot, 1933.
2. A. ETZIONI, *The Active Society*, London, The Free Press, 1971.
3. ORTEGA Y. GASSET, *La revolte des masses*, Paris, Stock, 1937.
4. M. EMINESCU, *Scrieri politice*, ed. D. Murărașu, Craiova, Scrisul românesc, 1931.
5. I. UNGUREANU, *Paradigme ale cunoașterii societății*, Ed. Humanitas, București, 1990.

PARTEA a IIa. Cap. I.

1. D. VATAMANIUC, *Publicistica lui Eminescu*, Ed. Junimea, 1985.
2. V. PARETO, *op. cit.*

Cap. II.

1. I. WALLERSTEIN, *The Modern World System: Capitalist Agriculture and the Origin of the European World in the Sixteenth Century*, New York, 1974—1986.

2. M. EMINESCU, *op. cit.*, edițiile I. Crețu și D. Murărașu, (cf. *Opere*, ediție integrală, publicistică, sub îngrijirea lui D. Vatamaniuc),

Cap. III

1. J. KARSTNY, *La culpabilite des survivants*, în L. V. Thomus, B. Rousset, T. Van Thao, „La mort aujourd’hui”, Aithropos, 1977.

2. M. EMINESCU, *Opere*, vol. X, *ed. cit.*

PARTEA a III-a. Cap. I.

1. I. E. RADULESCU, *Amintirile și impresiile unui proscris*.

2. Șt. LUPAȘCO, *op. cit.*

Cap. III.

1. M. EMINESCU, *Fragmentarium*, *ed. cit.*

2. A von KEISSERLYNG, *Analyse spectrale de l'Europe*, Stok, Paris, 1930.

3. ORTEGA y GASSET, *La revolte des masses*, Paris, 1937.

4. D. VATAMANIUC, *Eminescu*, Ed. Minerva, București, 1988.

5. M. EMINESCU, *Opere*, vol. XIV, *ed. cit.*

6. M. EMINESCU, *Opere*, vol. XII, *ed. cit.*

7. M. EMINESCU, *Opere*, vol. IV, *ed. I. Crețu*

8. A. G. FRANK, S. AMIN, *L'accumulative dependente. Societe pre-capitaliste et capitalism*, Ed. Aithropos, Paris, 1975.

9. G. GOODMAN, M. REDLIFT, *From peasant to proletarian. Capitalism developpment and Agrarian transition*, Oxford, 1981.

10. Șt. ZELETIN, *Burghezia română : Originea și rolul ei istoric*, Ed. Cultura Națională, București, 1925.

11. M. MANOILESCU, *Rostul și destinul burgheziei românești*, Cugetarea, Georgescu Delafras, București, 1940.

12. Al. OPREA, *In căutarea lui Eminescu — gazetarul*, Ed. Minerva, București, 1983.

13. N. IORGA, *Eminescu*, Ed. Junimea, Iași, 1981.

14. M. EMINESCU, *Opere*, vol. XIV, *ed. cit.*

15. G. CALINESCU, M. *Eminescu. Studii și articole*, Iași, Editura Junimea, 1978, p. 55—56.

16. M. EMINESCU, *Opere*, vol. III, *ed. cit.*

17. M. EMINESCU, *Fragmentarium*, *ed. cit.*

18. M. EMINESCU, *Opere*, vol. VII, *ed. Aurelia Rusu*, E. Minerva, București, 1984.

19. M. CIMPOI, *Căderea în sus a Luceafărului*, Ed. Porto-Franco, 1993.

CUPRINS

INTRODUCERE. TRIUMFUL REALISMULUI ORIENTAL.....	3
CARTEA I. MARGINALII LA GÂNDIREA FILOSOFICĂ EMINESCIANĂ.....	8
PARTEA I. OPERA ȘI TIMPUL.....	9
FUNCȚIA ONTOLOGICĂ A EMINESCIANISMULUI.....	9
CAPITOLUL I. EMINESCU ȘI ROMÂNIA ETERNĂ.....	9
1. <i>Geografia unei neliniști bazale</i>	9
2. <i>Stâlpul lunii și prigonirile sorții</i>	16
3. <i>Incidentul eminescianismului. Puterea „întâmplării”</i>	22
4. <i>Pseudomorfoză sau creație. Rusia, Occidentul și România și România eternă</i>	26
CAPITOLUL II. NELINIȘTEA ȘI REALUL. PASCAL ȘI EMINESCU.....	36
1. <i>Puterea neliniștii și semnificația „lucrului” la Eminescu și Pascal. Tradiția „cugetărilor” în cultura europeană</i>	36
2. <i>A fi în real lipsit de realitate</i>	39
3. <i>Filosofia realistă a faptei. Faptul și fapta. Deficitul ontologic</i>	42
4. <i>Teoria elementului. Ce-ar însemna despărțirea de Eminescu?</i>	45
CAPITOLUL III. NELINIȘTI EUROPENE. INFINITUL ȘI INFINIREA.....	50
1. <i>Pascal și Eminescu. Viziuni europene</i>	50
2. <i>Infinitul și înfinirea</i>	53
3. <i>Viziuni și angoase în fața realului</i>	55
4. <i>In-corporarea și lumire</i>	57
PARTEA A II-A. DESPRE REAL. ELEMENTE DE FILOSOFIE EMINESCIANĂ.....	59
CAPITOLUL I. REALUL NEGATIV. DESPRE DES-FIINȚARE.....	59
1. <i>Ecuția socială</i>	59
2. <i>Proportionalele realului. Realul negativ</i>	60
3. <i>Deficit ontologic și exces morfologic</i>	63
4. <i>Despre „scăzământul ontologic”</i>	66

5. <i>Realul — cumpănă</i>	68
6. <i>Neutralitatea ontologică</i>	71
CAPITOLUL II. TENSIUNILE REALULUI. DESPRE PIEIRE	73
1. <i>Puterea lucrului absent</i>	73
2. <i>Legea corelațiunii creșterii și descreșterii</i>	77
3. <i>Bazele metafizice ale crizei europene</i>	80
CAPITOLUL III. REALUL PRECAR. CĂTRE O SOCIOLOGIE A PRECARITĂȚILOR	84
1. <i>Destin și jocul sorții. Despre densitatea realului</i>	84
2. <i>Despre falsificare. Pierderea densității sau despre «formele goale»</i>	87
3. <i>Făuritorii de proiecte. Creatorii stilului demagogic in epocile de tranziție</i> ...89	
CARTEA A II-A. SOCIOLOGIA EMINESCIANĂ	94
PARTEA I. BAZELE TEORIEI PĂTURII SUPERPUSE. SOCIOLOGIA POLITICA	95
CAPITOLUL I. TEORIA PĂTURII SUPERPUSE	95
1. <i>Câteva precizări privitoare la aria de manifestare a păturii superpuse</i>	95
2. <i>Chestiunea rasială și sociologia păturii superpuse</i>	98
3. <i>Profilul păturii superpuse: caracterologie istorică</i>	101
4. <i>Întemeierea economică a teoriei păturii superpuse. Balanța comercială și pătura superpusă</i>	106
5. <i>Pătura superpusă și cheltuielile publice</i>	107
CAPITOLUL II. TEORII ÎNRUDITE	111
1. <i>Teoria păturii superpuse și teoria suprastructurii</i>	111
2. <i>Teoria compensației și teoria maximizării inteligenței</i>	114
3. <i>Teoria păturii superpuse și teoria „formațiunilor superpuse”</i>	118
CAPITOLUL III. TEORIA ELITELOR ȘI TEORIA PĂTURILOR SUPERPUSE	125
1. <i>Ce este elita? Teoria paretiană și teoria eminesciană despre calitățile și defectele păturii guvernante</i>	125
2. <i>Compoziția sufletească a elitelor. Elite „lei”, elite „vulpi”</i>	128
3. <i>Masă și elite</i>	129
4. <i>Circulația elitelor și teoria selecției sociale negative</i>	131
PARTEA A II-A. PĂTURA SUPERPUSĂ ȘI COMUNITATEA NAȚIONALĂ. SOCIOLOGIA ECONOMICĂ	140
CAPITOLUL I	140
ECONOMII COMERCIALE, ECONOMII NAȚIONALE	140
ECONOMII DUALE. PĂTURI SUPERPUSE	140
1. <i>Pătura superpusă și schimbul inegal</i>	140

2. <i>Drumurile de fier și exploatarea comercială. Relații comerciale și moduri de producție naționale</i>	143
3. <i>Pătura superpusă în lumina teoriei utilității</i>	147
4. <i>Teoria sociologică a utilității (V Pareto)</i>	151
CAPITOLUL II. COMPLEXUL EUROPEAN AL EXPLOATĂRII FISCAL-COMERCIALE	153
1. <i>Dizolvarea imperiilor și geneza xenocrației</i>	154
2. <i>„Și cum vin cu drum de fier...” O poezie politică și un program economic: teoria compensației. Doctrina industrialistă</i>	163
CAPITOLUL III. MUNCA, PĂTURA SUPERPUSĂ ȘI CAPITALUL ÎN ISTORIA POPOARELOR	171
1. <i>Munca, pătura superpusă și morala economică</i>	171
2. <i>K. Marx, Max Weber, Mihai Eminescu</i>	173
3. <i>Pătura superpusă și destinul popoarelor</i>	178
PARTEA A III-A. PĂTURI SUPERPUSE, CLASE, POPOARE	183
SOCIOLOGIA ETNOLOGICĂ	183
CAPITOLUL I	183
DE LA SOCIALISMUL EVANGHELIC LA TEORIA „CLASELOR POZITIVE”	183
1. <i>Doctrina heliadistă a socialismului evanghelic</i>	183
2. <i>De la socialismul evanghelic la teoria „claselor pozitive”</i>	195
3. <i>Funcția conservatorismului. Absență și visare la Eminescu</i>	201
CAPITOLUL II. ÎNĂLȚAREA ȘI DECLINUL POPOARELOR. PSIHOMETRIE ETNICĂ	206
1. <i>Înălțarea popoarelor prin elite și căderea lor prin pături superpuse</i>	206
2. <i>Energiile muncii și direcționarea popoarelor</i>	208
3. <i>Psihometria popoarelor și caracterologia elitelor</i>	212
4. <i>Ecuatiunea socială, clasa pozitivă, pătura superpusă</i>	219
5. <i>Evoluție — factor de schimbare a psihometriei popoarelor</i>	223
<i>Neoevoluționismul sociologic eminescian</i>	223
CAPITOLUL III. POPOARE ORIENTALE, POPOARE OCCIDENTALE ...231	
1. <i>Popoare salahorale. De la teoria salariului natural la sociologia pragurilor de sărăcie</i>	231
2. <i>Evoluție sau declin? Civilizație și semibarbarie</i>	236
3. <i>Metropola și periferia. Suburbii istoriei</i>	242
4. <i>Două linii istorice</i>	251
5. <i>Statele demagogice și decăderea popoarelor</i>	253
BIBLIOGRAFIE	262